

GEMEENTE
Schagen

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Groenedijk naast 1, Sint Maarten, gemeente Schagen
Adviesnummer	20040
Opsteller(s)	C.M. Soonius (regio archeoloog)
Datum	19-02-2020

Advies	Voorgenomen bodemingrepen vrijgeven Aanpassen tekst in toelichting Toevoegen juiste artikel 4 Waarde-Archeologie
Vervolgtraject	Geen.

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

Op verzoek van de gemeente Schagen (contactpersoon: Sjoerd Bek) is het concept bestemmingsplan beoordeeld met betrekking tot het aspect archeologie en cultuurhistorie. In hoofdstuk 4 van het concept bestemmingsplan is een tekst opgenomen met betrekking tot archeologie en cultuurhistorie. In onderhavig advies staat onder kopje 5 een tekstvoorstel voor deze paragraaf. Tevens is onderaan dit document de regel Waarde-Archeologie 3 verwoord.

Aanleiding voor het bestemmingsplan is het realiseren van een vrijstaande woning ten westen van de woning aan de Groenedijk 1 te Sint Maarten.

Het plangebied heeft een omvang van 2.212 m² en betreft het noordelijke deel van het kadastrale perceel Sint Maarten E1168.

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied ligt in het bestemmingsplan Sint Maarten (vastgesteld 13-12-2012).¹

In de toelichting van dit bestemmingsplan staat op pagina 39 een uitsnede van de beleidskaart archeologie weergegeven. Ter plaatse van de nieuw te bouwen woning binnen het plangebied staat een grote cirkel weergegeven. De cirkel is niet op de verbeelding van het betreffende bestemmingsplan terechtgekomen.

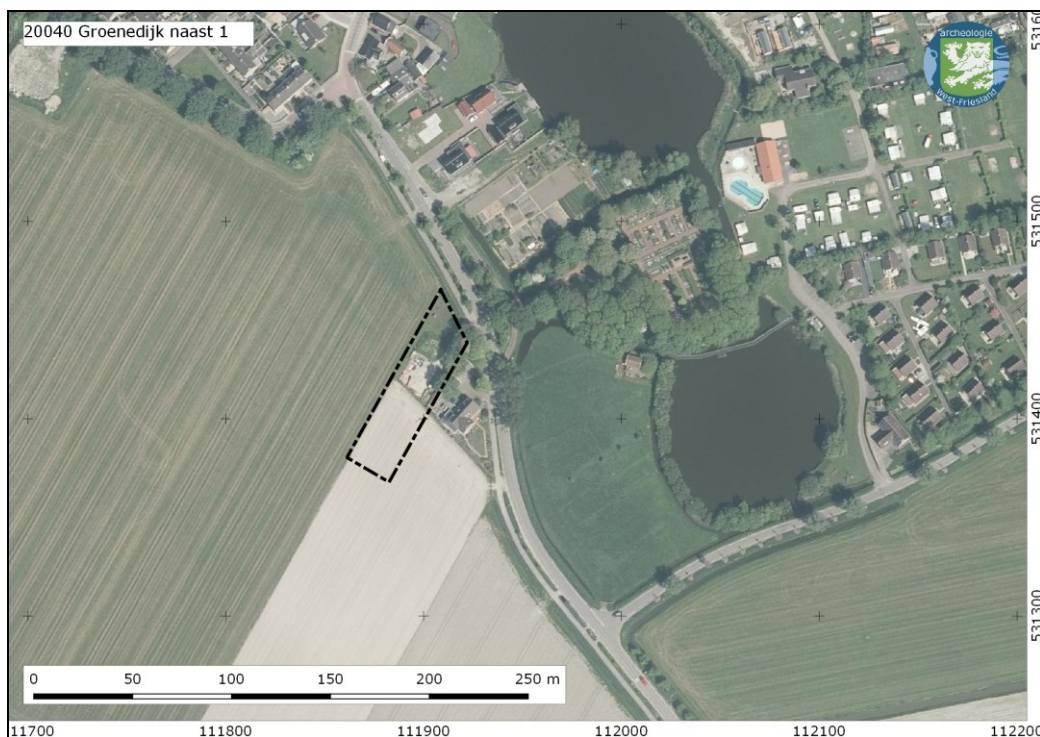
Het bestemmingsplan Sint Maarten heeft gebruik gemaakt van de beleidskaart archeologie (afb. 2).² De gele cirkel betreft de korenmolen van Sint Maarten (code HKRS83). De molen is voor 1650 gebouwd en in 1799 verbrand. De begrenzing van deze molenplaats is globaal. Vanwege de hoge archeologische waarde is aan deze locatie een vrijstellingsgrens van 100 m² meegegeven.

¹ NL.IMRO.0441.BPSTM2010-OH01

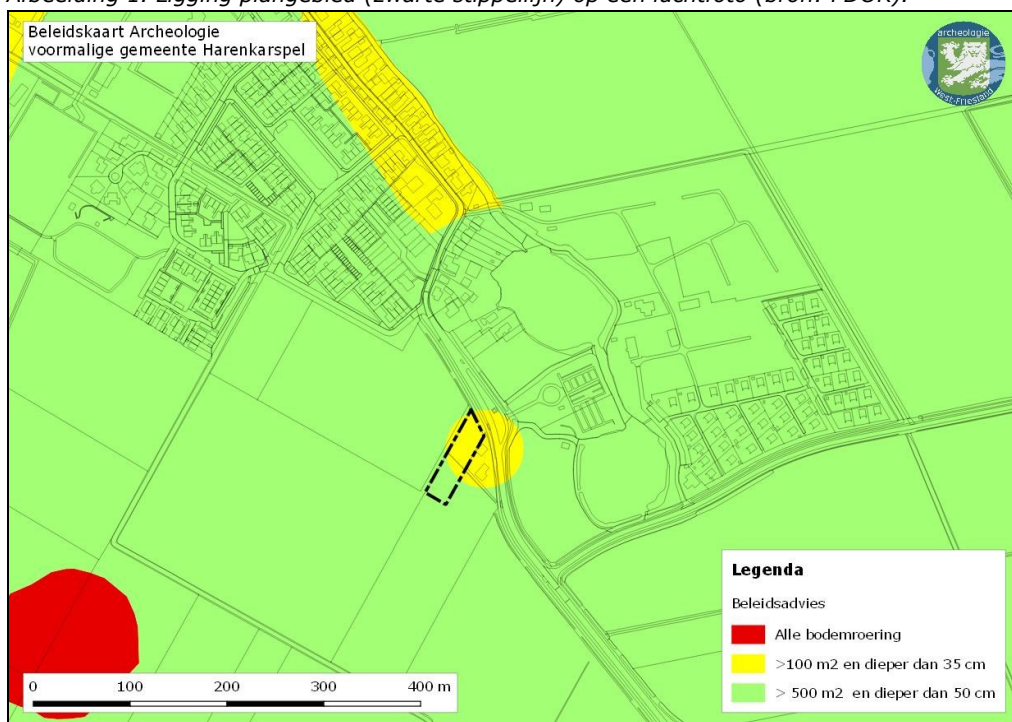
² Nyst e.a 2011.

In de toelichting van de beleidsnota cultuurhistorie staat aangegeven dat er in de voormalige gemeente Harenkarspel zones voorkomen, die door hun hoge ligging in het landschap aantrekkelijk zijn geweest voor bewoning in de Prehistorie en later.

Voor deze bewoningszone met veel terpen geldt dat bij grondroerende werkzaamheden met een omvang van meer dan 500 m² rekening moet worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische waarden (lichtgroene vlak op afb. 2). De terpen in de omgeving hebben een zeer hoge of hoge archeologische waarde.

Afbeelding 1. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op een luchtfoto (bron: PDOK).

Afbeelding 2. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de beleidskaart archeologie.

3. Cultuurhistorische achtergrond

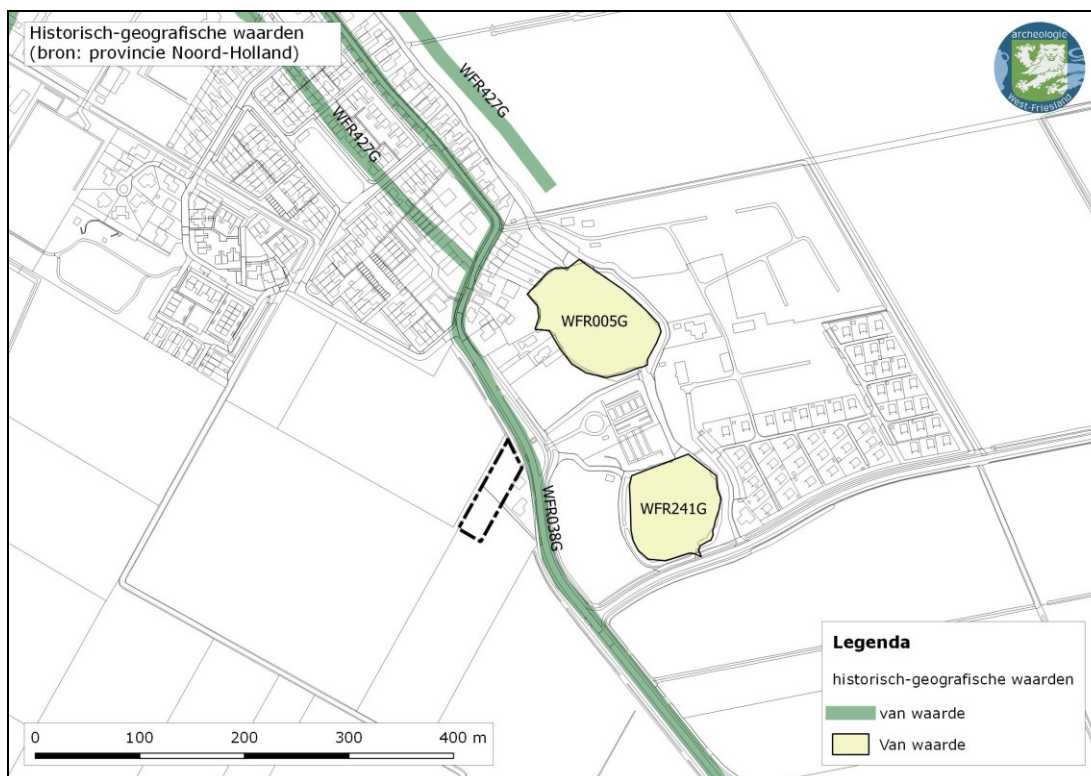
Het plangebied ligt aan de Groenedijk, een binnenwaterkerende kade of dijk van historisch-geografische waarde (CHW-code WFR038G). Door de hogere ligging werden dergelijke kaden vaak als weg gebruikt en ook nu nog is deze dijk als weg herkenbaar. De binnenwaterkerende functie is meestal verloren gegaan, maar de verkeersfunctie niet. Ook fungeerden deze dijken vaak als ontginnings- en bewoningsas, zoals bij Stroet. De samenhang met de verkaveling is door herinrichting verloren gegaan.

Ten oosten van de Groene Dijk liggen twee wielen van historisch-geografische waarde (CHW-code WFR005G en WFR241G). De periode van ontstaan is onbekend (na 1250 na Chr.). Wielen of dijkdoorbraken hangen genetisch zeer sterk samen met de dijk waarachter zij ontstonden. Samen met de dijk zijn de wielen zeer kenmerkend voor de waterstaatkundige geschiedenis van West-Friesland. Wielen zijn echter niet zeldzaam.

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal.

Op de kaart van Dou (1651-1654: afb. 4) staat de meelmolen aangegeven die in de beleidskaart en de molendatabase verdwenen molens wordt genoemd (databasenr. 8305).³ Het betreft de molen van Sint Maarten, gelegen bij de Wielen. Het betreft een standerdmolen. Uit een dagboek blijkt dat de molen op 8 september 1799 door oorlogshandeling is afgebrand. Een meelmolen werd in de regel op een dijk of verhoging gebouwd om meer wind te vangen. Op de kadastrale minuutkaart uit 1819 (afb. 5) staat geen bebouwing aangegeven. Op al het historisch kaartmateriaal is te zien dat het plangebied wordt doorsneden door een grote sloot. In het kader van de ruilverkaveling Geestmerambacht is deze sloot gedempt.

Op basis van de historische bronnen geldt een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Nieuwe tijd.

Afbeelding 3. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de CHW-kaart (bron: provincie Noord-Holland).

³ www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&nummer=8305

Afbeelding 4. Globale ligging plangebied (witte cirkel) op de kaart van Do (1651-1654).

Afbeelding 5. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) op de kadastrale minuut uit 1819. De Groenedijk heeft ten oosten van het plangebied een uitstulping. Het is zeer aannemelijk dat de meelmolen zich hier bevond.

4. Archeologische en geologische bronnen

In Archis staan in een straal van 500 m geen vondsten gedocumenteerd.

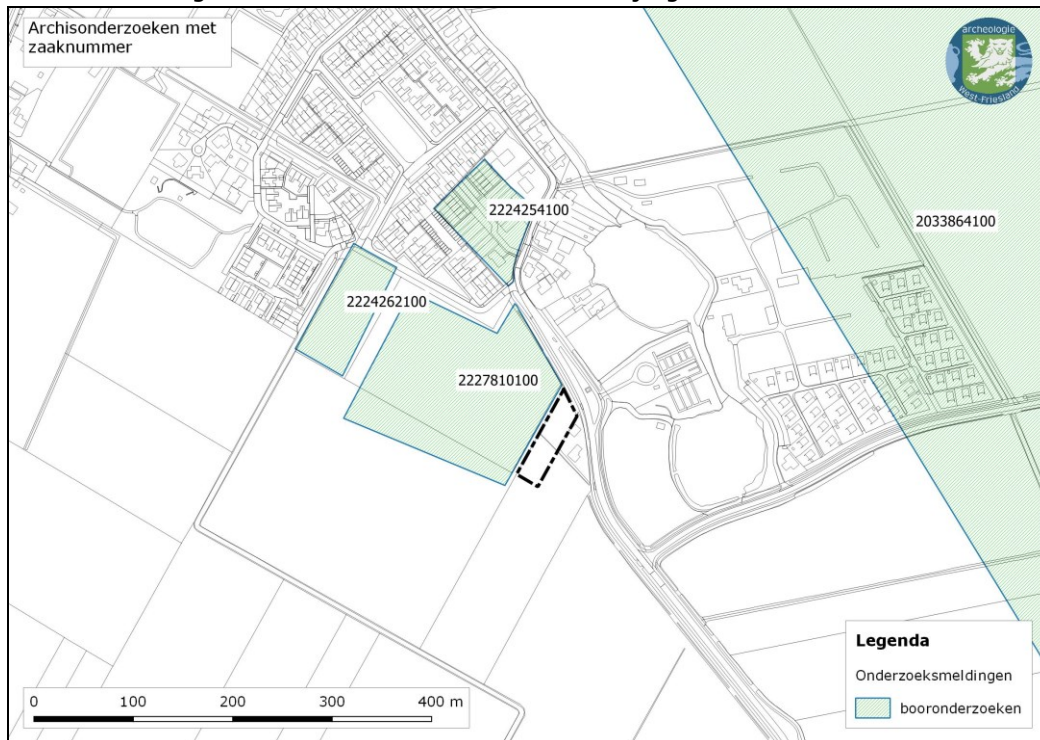
Ten westen van het plangebied zijn in 2008 en 2009 archeologisch booronderzoeken uitgevoerd.⁴

Beide onderzoeken hebben geen archeologische vindplaatsen opgeleverd. Voor het perceel naast onderhavig plangebied gold bij aanvang van het booronderzoek een lage archeologische verwachting voor het aantreffen van (intacte) archeologische waarden uit het Laat Neolithicum tot de Romeinse

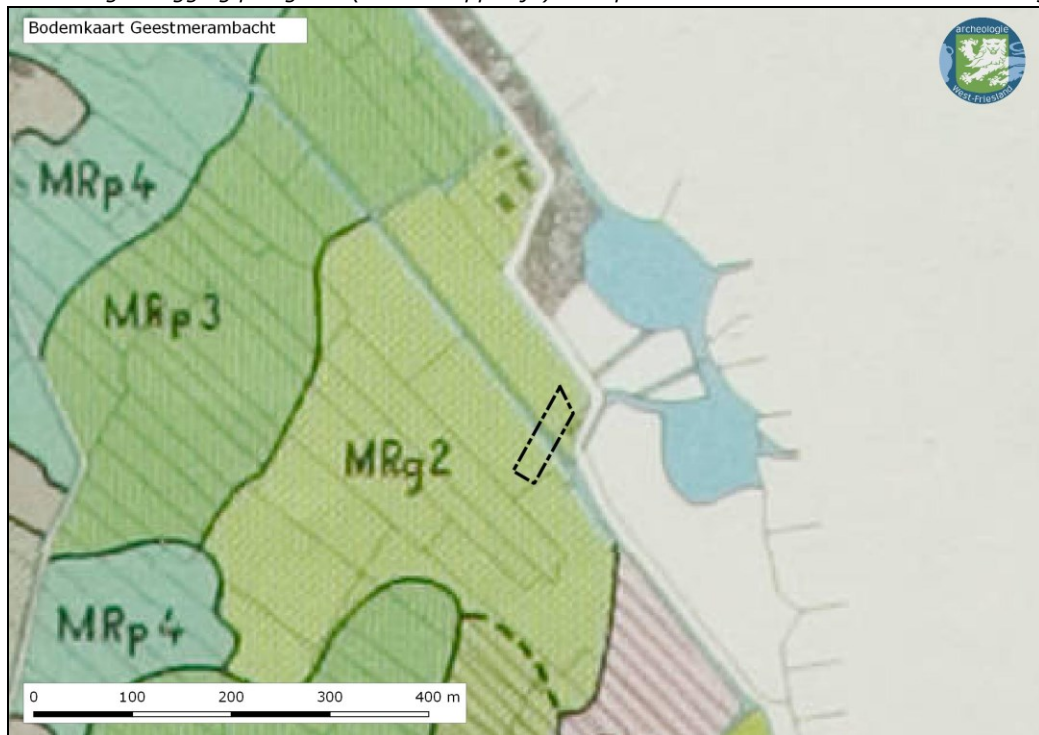
⁴ Van Weenen 2008: Archiszaaknummer 2224254100 en 2224262100; De Kruif 2009 Archiszaaknummer 2227810100.

tijd en de Nieuwe tijd. Voor de Romeinse tijd tot en met de Late Middeleeuwen gold een middelhoge verwachting. Deze vindplaatsen bevinden zich op het veen. Tijdens het booronderzoek is slechts in twee van de 22 boringen veen aangetroffen.

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de verschillende perioden. Het plangebied bevindt zich op de bodemkaart van het Geestmerambacht (afb. 7) in een gebied met Rekere-gorszavelgronden (code MRg2). Dit zijn jonge kwelderafzettingen die vanaf de 12de – 13de eeuw zijn gevormd.

Afbeelding 6. Ligging plangebied (zwarte stippellijn) ten opzichte van de archisonderzoeksmeldingen.

Afbeelding 7. Ligging plangebied op bodemkaart van het Geestmerambacht (Du Burck 1957).

5. Conclusie es Advies

Op basis van onderhavige quickscan kan worden geconcludeerd dat de molenplaats niet in onderhavig plangebied ligt. Op basis van de geraadpleegde bronnen geldt een middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de Romeinse tijd tot de 13de eeuw. Deze resten bevinden zich op het eventueel aanwezige veen en worden afgedekt door een middeleeuws kleidek. Voor vindplaatsen uit de Nieuwe tijd geldt een lage archeologische verwachting.

De middelhoge verwachting is vertaald naar een vrijstellingsgrens van 500 m².

De geplande bodemingrepen overschrijden deze vrijstellingsgrens niet.

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie.

Onderhavige Quickscan kan als bijlage worden opgenomen. Artikel 4: Waarde-Archeologie 3 (pagina 32) is niet correct. Onder de bouwregels staan verkeerde aannames aangegeven. Onderaan dit document is de juiste beschrijving van het artikel Waarde-Archeologie gevoegd. Dit Artikel kan desgewenst ook in word worden aangeleverd.

6. Voorstel voor tekst in de toelichting Paragraaf 4.1

De eerste alinea kan blijven staan

Voorstel tweede alinea

In februari 2020 is een archeologische quickscan vervaardigd.

Op de beleidskaart Archeologie (vastgesteld op 15 februari 2011) staat een molenplaats aangegeven binnen het plangebied. Voor dit deel van het plangebied is op de beleidskaart een vrijstellingsgrens van 100 m² opgenomen. Deze vrijstellingsgrens is op de verbeelding in het vigerende bestemmingsplan niet overgenomen. Op basis van de archeologische quickscan is het zeer aannemelijk dat de meelmolen van Sint Maarten zich buiten het plangebied bevindt. Op basis van de middelhoge verwachting voor vindplaatsen uit de Romeinse tijd tot de 13de eeuw wordt geadviseerd een vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek opgenomen van 500 m².

De voorgenomen ingrepen overschrijden de vrijstellingsgrens voor archeologisch onderzoek niet.

7. Bronnen

Archis 3.0

Burck, P. du, 1957. Een bodemkartering van het tuinbouwdistrict Geestmerambacht. De Bodemkartering van Nederland deel XVII/Verslagen van landbouwkundige onderzoeken No. 63.3. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

DNS Planvorming BV, 2019. Ontwerp bestemmingsplan Groenedijk naast nr. 1, Sint Maarten.

Kruijff, S. de, 2009. Plangebied noordelijk deel van perceel 1167 te Sint Maarten, gemeente Harenkarspel. Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. RAAP-notitie 3036. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Noord-Hollands Archief

Nyst, C.L., E.J. van Rooijen & J.M. van der Veen, 2010. *Beleidsnota Cultuurhistorie Gemeente Harenkarspel*. Stichting Cultureel Erfgoed Noord-Holland, Haarlem.

Soonius, C. M., M.G. Marinelli & I.A. Schute, 1997. Provincie Noord-Holland. Archeologisch onderzoek in het kader van ontgrondingen in 1996. RAAP-rapport 233. RAAP Archeologisch Adviesbureau. Amsterdam.

Weenen, R.D. van, 2008. Archeologisch onderzoek Dorpsstraat (Plan II) en de Omloop (Plan III) te Sint Maarten, gemeente Harenkarspel. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen. *ArcheoMedia rapport A-08-476-I*. ArcheoMedia, Capelle aan den IJssel.

www.molendatabase.org/molendb.php?step=details&nummer=8305

8. Regel Waarde-Archeologie

Artikel ** Waarde – Archeologie 3

****.1 Bestemmingsomschrijving**

De voor 'Waarde - Archeologie 3' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor het behoud en de bescherming van de archeologische waarden van de gronden.

****.2 Bouwregels**

**.2.1 Voor bouwwerken met een oppervlakte groter dan 500 m², moet alvorens een omgevingsvergunning voor het bouwen wordt verleend, door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijken de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****.2.2 Advies archeoloog**

Alvorens het bevoegd gezag beslist over een vergunning als bedoeld in lid **.2.1 winnen zij advies in bij de archeologisch deskundige omtrent de vraag of de door het verlenen van de omgevingsvergunning geen onevenredige afbreuk wordt of kan worden gedaan aan de archeologische waarden, en zo ja welke voorwaarden dienen te worden gesteld. In sommige gevallen volstaat een archeologische quickscan als duidelijk is dat de geplande ingrepen geen onevenredige afbreuk doen aan de aanwezige archeologische waarden.

**.2.3 Indien uit het in lid **.2.1 genoemde rapport of de in lid **.2.2 genoemde quickscan blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het verlenen van de omgevingsvergunning voor het bouwen zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen, waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

****.2.4. Uitzondering onderzoeksplicht**

Het bepaalde in dit lid onder **.2.1. is niet van toepassing, indien het bouwplan betrekking heeft op één of meer van de volgende activiteiten of bouwwerken:

- a. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;
- b. een bouwwerk dat zonder graafwerkzaamheden dieper dan 40 cm en zonder heiwerkzaamheden kan worden geplaatst.

****.3 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden**

****3.1** Het is verboden zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning van het bevoegd gezag, de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden uit te voeren, ongeacht het bepaalde in de regels bij de andere op deze regels van toepassing zijnde bestemmingen:

- a. het ontgronden, afgraven (waaronder het graven van watergangen en waterpartijen), egaliseren en ophogen van gronden en/of het anderszins ingrijpend wijzigen van de bodemstructuur;
- b. het uitvoeren van overige groundbewerkingen;
- c. het verwijderen en/of aanbrengen van bomen en diepwortelende beplanting;
- d. het aanleggen van ondergrondse energie-, transport- en of communicatieleidingen.

****3.2** Het bepaalde in lid ****3.1** is niet van toepassing op werken, geen bouwwerken zijnde, en werkzaamheden die:

- a. het normale onderhoud betreffen;
- b. reeds in uitvoering zijn op het tijdstip van inwerkingtreding van dit plan;
- c. in het kader van archeologisch onderzoek en het doen van opgravingen worden uitgevoerd, mits verricht door een daartoe bevoegde instantie;
- d. niet dieper gaan dan 0,40 m beneden het maaiveld en een kleinere oppervlakte dan 500 m² beslaan.

****3.3** De in lid ****3.1** genoemde vergunning kan slechts worden verleend indien geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de archeologische waarden van de gronden.

****3.4** Alvorens een omgevingsvergunning wordt verleend, moet door de aanvrager een rapport worden overgelegd waarin, naar het oordeel van het bevoegd gezag:

- a. de archeologische waarden van de gronden die blijkens de aanvraag kunnen worden verstoord in voldoende mate zijn vastgesteld, en;
- b. in voldoende mate is aangegeven op welke wijze de archeologische waarden worden bewaard en/of gedocumenteerd.

****3.5** Indien uit het in lid ****3.4** genoemde rapport blijkt dat de archeologische waarden van de gronden door het uitvoeren van werken of werkzaamheden zullen worden verstoord, kan het bevoegd gezag één of meer van de volgende voorwaarden verbinden aan de omgevingsvergunning:

- a. de verplichting tot het treffen van technische maatregelen waardoor de archeologische waarden in de bodem kunnen worden behouden;
- b. de verplichting tot het doen van opgravingen;
- c. de verplichting de werken of werkzaamheden die leiden tot de bodemverstoring, te laten begeleiden door een deskundige op het terrein van archeologische monumentenzorg die voldoet aan door het bevoegd gezag bij de vergunning te stellen kwalificaties.

x.4. Wijzigingsbevoegdheid

Burgemeester en wethouders kunnen het plan wijzigen in die zin dat de bestemming 'Waarde-Archeologie' wordt verwijderd, indien uit deskundig archeologisch onderzoek blijkt dat ter plaatse geen sprake is van behoudenswaardige archeologische waarden.

